

Verksamhetsberättelse 2013

Styrelsen och dess arbete

Styrelsen har bestått av Carl Berglöf (ordf), Gustav Dominicus (kassör), Johan Kilander (YG/studiebesök), Sofia Nilsson (kommunikation), Henrik Sjöstrand (studiebesök/föredrag), Lars Thuring (vice ordf.), Daniel Westlén (studiebesök/föredrag) samt suppleanterna Nils Andersson och Jenny Rosdahl. Styrelsen har sammanträtt tio gånger under året varav två gånger fysiskt och resterande per telefon.

Styrelsens arbete karakteriserades inledningsvis av att arbeta fram en verksamhetsplan som beskriver SKS syfte, med vilka aktiviteter dessa syften ska uppnås samt mål med dessa aktiviteter. Tanken är att verksamhetsplanen även ska hjälpa kommande styrelser att snabbt få igång sitt arbete efter årsmötet. I och med författandet av verksamhetsplanen har även långsiktiga strategier satts på pränt och en roll för SKS har skissats upp. Styrelsen har under året börjat arbetet med att utveckla SKS roll inom den svenska kärntekniken, nämligen:

- Att fortsätta erbjuda intressanta studiebesök och föredrag för SKS medlemmar
- Etablera kontakter och utöka utbytet med andra organisationer såsom YG, WiN, Elforsk och Swedish Atomic Forum (SAFO). (YG:s och WiN:s ordföranden är numera adjungerade till SKS styrelsemöten)
- Etablera en djupare förankring hos de större kärnkraftbolagen genom s.k. SKS-ambassadörer. (Vi har etablerat denna roll genom hängivna medlemmar på Westinghouse, Studsvik, Forsmark, SKB, OKG och E.ON)
- Inkludera fler företagsmedlemmar och erbjuda SKS som en mötesplats för dessa.

Vi i SKS styrelse tror att detta är rätt väg att gå för att etablera SKS som den givna samlingsplatsen inom den svenska kärntekniken. Ett kvitto på detta är att vi redan nu ser att fler företag vill ansluta sig till oss samt att medlemsunderlaget ökade med 22% bara under 2013.

Årsmötet

SKS årsmöte 2013 ägde rum i Västerås där vi besökte ODEN-kretsen för termohydraulikstudier hos Westinghouse. I samband med årsmötet gav Nils Bronner ett föredrag om SKS historia i skenet av den svenska kärnteknikens utveckling.

Kärnteknikresor

SKS har under verksamhetsåret ordnat tre kärnteknikresor. I oktober besöktes SKB:s anläggningar i Oskarshamn, nämligen CLAB, Äspölaboratoriet och bentonitlaboratoriet. I november gjordes besök i Malmö, Lund och Barsebäck. I januari gjordes en kombinerad resa till Göteborg och Halden i Norge.

Oskarshamn

På kvällen den 15 oktober 2013 samlades en mindre delegation ur SKS medlemskara om sex personer för ett besök i SKB:s anläggningar i Oskarshamn följande dag. På kvällen intogs mat och dryck på en liten pub i Oskarshamn och vi fick tillfälle att lära känna varandra och diskutera kärnteknik ur olika aspekter. I gänget fanns både ägare av kärnkraftverk, kompetensutvecklare, en dokumentationsexpert och tekniska konsulter.

Nästa morgon samlades vi utanför Clab där vi först fick en beskrivning av SKB i stort och om Clab specifikt. Vi blev informerade om SKB:s utmaningar att klara den förväntade volymen av använt kärnbränsle som kommer att genereras i framtiden och hur SKB måste möta behovet av mellanlagring. Samtidigt ska man klara av att hantera anläggningens åldrande och upprätthålla god säkerhet. Sedan följde en intressant rundvandring nere bland bassängerna där allt använt kärnbränsle som hittills genererats i Sverige finns samlat.

Därefter bjöd SKB oss på lunch på Sörågårdens restaurang. Mätta och belåtna åkte vi sedan vidare till *Urbergsentrén* där vi möttes upp av ytterligare en guide som berättade om forskningsverksamheten i Äspölaboratoriet. Här bedrivs forskning i den miljö där SKB planerar att slutförvara kopparkapslarna med använt kärnbränsle. Sedan åkte vi buss ner 420 meter under marken för att beskåda experimenten och utställningarna på plats i urberget.

Efter att ha åkt hiss upp igen besökte vi bentonitlaboratoriet där SKB experimenterar med den speciella lera, bentonit, som avses att placeras runt kopparkapseln i slutförvaret. Bentonitleran har den unika egenskapen att den sväller och tätar när den blir fuktig. På så sätt isolerar den kopparkapseln från omgivningen och kan dessutom ta upp mekaniska laster från det omgivande urberget. Vi fick lära oss att leran är baserad på kattsand, som man enkelt kan få tag på i handeln. Ett exempel på verksamhet i bentonitlaboratoriet är att man gjuter klossar av bentonit som man sedan låter en robot placera på smartast sätt för att fylla igen en tunnel så snabbt och effektivt som möjligt. Återfyllnaden med bentonit måste gå snabbt för att förhindra att fukt ansamlas runt kapseln.

Mycket nöjda med dagen tackade vi de proffsiga guiderna och lämnade Simpevarpshalvön med nyvunna kunskaper om den svenska hanteringen av kärnavfall.

Besök i Äspölaboratoriet

Skåne

På eftermiddagen den 21 november var vi många som satte oss att köra eller flyga ner till Skåne. För kvällen var vi 24 personer som hade hyrt in oss på Restaurang Brogatan i Malmö där vi åtnjöt en fin trerättersmiddag med underhållning. Efter mottagning nere i baren där vi var många som fick återse gamla vänner och kolleger från förr, så gick vi upp en trappa till en enskild del av restaurangen. Underhållningen där bestod där av tre excellenta föredrag från olika områden av branschen. Björn Thunell från Scanscot berättade om Scanscots konsultverksamhet i olika delar av branschen och bl.a. från bygget av Olkiluoto 3. Cecilia Sjöwall från Eon berättade om kärnkraft från ett ägarperspektiv med erfarenheter även från den tyska kärnkraften. Sen berättade Emil Bachofner om reaktorsäkerhetsarbetet på Marviken på 60-talet. Där var god stämning och många intressanta frågestunder och diskussioner efter föredragen.

Fredag morgon den 22 november träffades vi på ESS (European spallation source) i Lund. Ett stort internationellt forskningscenter under uppbyggnad. Där tog de emot oss med fem olika föredragshållare från olika områden av verksamheten. Vi fick höra både projektledares, fysikers, kärnsäkerhets- och pressansvarigs syn på deras verksamhet som omfattar planering, uppförande och framtida drift av en partikelaccelerator av stor internationell betydelse. Efter detta besök samlade vi ihop oss i bilarna och åkte ut till Barsebäcks golfbana för lunch. Eftermiddagen tillbringades med besök, filmvisning och rundvandring i Barsebäcksverket. Många hade nog varit där förut, även om det var länge sen. Att döma av alla anekdoter som droppade fram så fanns det i alla fall många goda minnen kvar av verkets storhetstid.

Medlemmar ur SKS utanför Barsebäcks kärnkraftverk

Göteborg/Halden

I januari gjordes en kombinerad resa till Göteborg och Halden i Norge. Vi samlades vid kärnkemilaboratoriet på Chalmers för ett besök i deras lokaler. Vi fick en omfattande guidad tur av prof. Christian Ekberg och hans personal. Därefter åkte vi allesammans till en restaurang i Göteborgs centrum och intog middag.

Vänstra bilden: Ordförande Carl Berglöf och några medlemmar i Chalmers kärnbränslelaboratorium
Högra bilden: Kontrollrummet för Haldenreaktorn

Tidigt nästa morgon begav vi oss mot Instituttt for Energiteknikk och deras tungvattenreaktor och MTO-laboratorium HAMMLAB i Halden. Där fick vi först höra om reaktorn och dess historia följt av en rundvandring. Efter lunch fick se deras simulatorutvecklingslab.

Både till Skåne och till Göteborg/Halden medföljde drygt 20 medlemmar vilket var glädjande.

Föredrag

SKS har anordnat fem föredrag under verksamhetsåret. Under våren besöktes Ringhals av Chalmersdoktoranden Cheuk Wah Lau, som berättade om möjligheter förknippande med att använda torium i kärnbränslet.

Forsmark besöktes av före detta generaldirektör Lars Högberg som varit drivande i framtagandet av nya kärnkraftföreskrifter för Förenade Arabemiraten. Båda dessa föreläsningar lockade ett 50-tal besökare vardera.

Strax före jul kom Chris Mowry från Babcock & Wilcox till Stockholm och berättade om utvecklingen av deras koncept för små modulära reaktorer.

Claes Lundström, pensionerad från Vattenfall Nuclear Fuel, kom till Forsmark i mars för att berätta om uranbrytning och hur Vattenfall arbetar med miljögranskning. Uranbrytning är ett hett ämne i media och kärnkraftsbranschen blir ofta kritiserad för den "smutsiga" hanteringen. Därför var det roligt att höra hur Claes beskrev granskning av en gruva i Namibia, som gav en annan bild av uranbrytningen. I mars berättade Mats Ladeborn från avdelningen Nuclear Development på Vattenfall om Vattenfalls planeringsarbete rörande ny kärnkraft och samrådet kring detta som startades i januari 2014.

Föredraget hölls på Summit på Grev Turegatan i Stockholm och besöktes av 30 deltagare. Efteråt gick drygt 20 av oss vidare till Restaurang Grodan för mat, dryck och fortsatta diskussioner om framtidens energiförsörjning.

ENYGF 2013

Sommaren 2013 anordnade svenska Young Generation konferensen European Nuclear Young Generation Forum i Stockholm med närmare 400 svenska och internationella deltagare. SKS anordnade där en workshop som behandlade temat ett nationellt kärntekniskt sällskaps roll och förväntningar på detsamma. Deltagare från de nationella kärntekniska sällskapen i Belgien, Polen och Finland deltog samt en representant från ENS och övriga intresserade. Sammantaget gavs intrycket att det finns anledning för flertalet sällskap att tänka över sin roll i respektive land samt att dra bättre nytta av medlemskapet i ENS.

Visning av Pandora's Promise

I november anordnade SKS, Analysgruppen och KTH Reaktor fysik tillsammans en visning av filmen Pandora's Promise på Rival i Stockholm. Filmen visade hur ett antal före detta miljöaktivister ändrat ställning i kärnkraftsfrågan och numera stödjer nyttjandet av kärnkraft. Efter filmvisningen erbjöds publiken en intervju med den amerikanske regissören Robert Stone. Därefter var det en paneldebatt med Mats Odell (kd), Kent Person (v), Maria Sunér Fleming (Svenskt Näringsliv) och Henning Rodhe (klimatforskare, SU). Även publiken gavs tillfälle att ställa frågor till panelen och Robert Stone. Det blev en mycket intressant afton på Rival med ca 320 personer från olika delar av intressesfären; allt från Green Peace till redan invigda. Arrangemanget efter filmvisningen finns upplagt på Youtube för den som missade det (länk finns på SKS hemsida).

Filmvisningen av Pandora's Promise. Regissören Robert Stone intervjuas av Niklas Ekdal.

Ny hemsida

Under året har hemsidan fräschats upp och aktualiserats. Ett kärntekniskt kalendarium har lagts till med kärntekniska händelser inom SKS, inom landet och internationellt sammanställs. På hemsidan finns nu ett arkiv med bland annat bilder och reseberättelser från föreningens aktiviteter.

SKS Hederspris

Under invigningsmiddagen för Elforsks kärnkraftsseminarium delade SKS styrelse ut SKS Hederspris 2014. Priset tilldelades före detta generaldirektör Lars Högberg för sina insatser för kärntekniken, bland annat som sekreterare för reaktorsäkerhetsutredningen efter TMI-olyckan, som den drivande kraften bakom införandet av filtrerad tryckavlastning vid de svenska kärnkraftsreaktorerna och som generaldirektör för SKI. I dessa roller har Lars Högberg haft stor betydelse för främjandet av kärntekniken både i Sverige och internationellt.

*2013 års hederspristagare Lars Högberg
Samt fatet inspirerat av en atom specialtillverkat av Tobo glasblåseri.*

För SKS styrelse,
Calle Berglöf och Sofia Nilsson
2014-03-22